

labofem

Fem Güçlütürk

Bitkilerle
İyi Geçinme
Rehberi

MUNDI

l a b o f e m

Bitkilerle İyİ Geçinme Rehberi

Fem Güçlütürk

Mundi Kitap

Labofem: Bitkilerle İyi Geçinme Rehberi, Fem Güçlütürk

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Merin Sever

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Aylin Güler / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Resim, fotoğraf ve illüstrasyonlar: Fem Güçlütürk

Portre fotoğrafları: Ayşe Kaya

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-625-6377-93-6

MUNDİ KİTAP

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

mundikitap.com

bilgi@mundikitap.com

Mundi Kitap, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Sertifika No: 43514

l a b o f e m

Bitkilerle İyi Geçinme Rehberi

Fem Güçlütürk

BİTKİ BAKIMI

MUNDI

FEM GÜÇLÜTÜRK, Avusturya Lisesi'nden gelen disiplini ve Boğaziçi Üniversitesi'nden gelen araştırma formasyonu ile uzun yıllar turizm, spor, eğlence sektörünün her kademesinde çalıştıktan sonra ortak olduğu bir iletişim ve marka danışmanlığı şirketi kurdu. Dünyanın birçok kıta ve ülkesini enduro motosikleti ile gezdi. Yazıları dergi ve gazetelerde yayımlandı. Kurumsal hayatı ani bir kararla bırakarak 2014 yılında Labofem Bitki Atölyesi'ni kurdu. Görmeden dönmediği botanik bahçelerinden, okuduğu kitaplardan, aldığı eğitimlerden, gezdiği sergilerden gönlünde biriktirdikleriyle önce şehirdeki teraslı evini kış bahçesine çevirdi, ardından Labofem'i bir atölye-dükkanına dönüştürdü. Bitki bakım eğitimleri vermeye başladı. 2017 yılında tüm bitkilerini alıp Muğla'nın kırsalına taşındı. Üç dönüme yakın bahçesinde ve cam serasında 600'ün üzerinde farklı bitki türünü çekip çeviriyor. Yayın platformlarında, Youtube kanalındaki Labofem Bitki Atölyesi videolarında ve *Gazete Oksijen*'deki köşe yazılarında bitki bakım tekniklerini, doğayla bütünleşmenin ipuçlarını, kırsaldaki tecrübelerini neşeli bir dille aktarmaya devam ediyor. Bitkilere bakmakla kalmayıp gördüklerini, hissettiklerini resmeden Fem, "doğal" hayatını eşi Sezer ve Matmazel Pudi ile sürdürüyor.

İçindekiler

Teşekkür	11
Sunuş	13
Giriş	17
Başlarken: Labofem'in Hikâyesi.....	21
BİTKİNİ SEÇ	27
ADINI ÖĞREN	53
MEMLEKETİNİ SOR	65
TOPRAĞINI	73
HAZIRLA	73
SAKSINI SEÇ	87
ORTAMI AYARLA	103
SULAMA DÜZENİ.....	115
ÇOĞALT.....	125
BESLE	135
BAKIMINI YAP.....	147
DERDİNİ DİNLE İYİLEŞTİR.....	155

DAVETSİZ MİSAFİRLERDEN KORU	169
ALET EDEVAT	181
PRATİK ÖNERİLER.....	187
Bitki Katalođu.....	193
Bitki İsimleri Listesi	233
Kaynakça	238
Bitki Tedarik	239

Teşekkür

Bunun bir Oscar Ödül töreni konuşmasına dönüşmemesi için tek tek isim ve cisim veremiyorum, ama birkaç özel teşekkürü belirtmeden geçemeyeceğim!

Beni “ben” olabilmem için her şartta teşvik eden ve kendilerini neredeyse sadece benim için var eden anne ve babama; on beş yıldır günün 24 saatini birlikte geçirdiğimiz, beni olduğum gibi seven, kalkıştığım her işte ne zaman dudak büküp yapamıyorum diye sızlansam yanımda olan, diğer yarım, kıymetlim Sezer Savaşlı’ya; iyi huylu, merhametli, şeytan tüylü, güzeller güzeli oğlum San’a ve kitapta baştan sona emeği bulunan sevgili editörüm Merin Sever’e teşekkür etmezsem kitap eksik kalır.

Akıl hocalarım, el verenlerim, zihin açanlarım, yol arkadaşlarım, sabredenlerim, destek olanlarım: Ahu Kopan, Ali Tufan Koç, Ayça Gür, Ayşe Kaya, Ayşe Saracoğlu, Berna Sağlam Naipoğlu, Çiçek Ali, Dilek Yalçın Demiralp, Ebru Akkaş, Fatih Koçak, Işık Güner, İsmet-Dilek Uçarlı, İstanbul Permakültür Kolektifi, Kübra Lehimci, Mine Pakkaner, Murat Pilevneli, Prof. Necmi Aksoy, Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Nuriye Belde, Ömer Disperati, Özel Bulut, Palmiye Botanik, Dr. Ragıp Esen, Şebnem Özgün, Taner Angay, Tuğba Aşlar, Yeşim Bakırküre, Zeynep Diniz.

İçten yanmalı bir motor gibi hücrelerimde taşıdığım tutkulu, coşkulu yaşam enerjimin dinamosunu daima çalışır kılmamda –Büyük Patlama da dahil olmak üzere– doğrudan ya da dolaylı emeği geçen küçük, büyük, genç, yaşlı, canlı, cansız, ilmi, ruhani, hakiki, afaki, samimi ve yabani tüm bileşenlere teşekkür ederim.

Uğruna yaşamımı değiştirmeye göze aldığım bir konuda, ufacık da olsa yeni bir bilgi öğrendiğimde heyecandan ve sevinçten yanaklarım al al olur. Umarım bu kitap da aynı duyguları sizde uyandırır...

Ken Güçlü Türk.

Sunuş

Labofem'in Akatlar'daki yeri açılalı çok olmamıştı. Bitki sevdanı çok iyi bilen sevgili arkadaşım Emine Civanođlu koluma girip beni Labofem'e götürürken, "İkinizin çok iyi anlaşacağını düşünüyorum, bence birbirinizi çok seveceksiniz," dediğinde kırkımdan sonra yeni bir dost edinebileceğim aklımın ucundan geçmemişti. Nihayetinde birkaç bitki sevmeye gidiyorduk... Daha sonra, "Görücü usulü mutlu evliliklerin sırrı bu olsa gerek," diye düşündüm. Emine gibi birbirini sevecek insanları bir araya getirmekte mahir çöpçatanlar, bir de bizim gibi bitki meftunları...

Labofem'den içeriye ilk adımımı bir haziran günü atmıştım. Apartmanın bahçesinde bir zamanlar garaj olarak kullanılan müstakil bir bina, hıncahınc bitkilerle dolu olmasına rağmen ferah bir mekân ve tüm bunları mümkün kılan bıcı bıcı bir kadın...

Ayaküstü sohbetimiz sırasında hikâyesini kısaca anlatmıştı. Macerası 1994'te taşındığı evdeki bitkileri evlat edinmesiyle başlamıştı. Evin önceki sahibi İstanbul dışına gideceği için terastaki bitkilerini bırakmıştı. Başka birisi olsa bitkilere "haftada bir" su vererek bu işi gittiği yere kadar götürürdü ama Fem, "Bir işi yapacaksam layığıyla yapmalıyım," felsefesini şiar edindiği için, işe elbette bitkilerle ilgili kitaplar okuyarak başlamıştı. 90'lı yılların ortalarından 2010'lu yıllara kadar hobi olarak devam eden bu bitki merakı, 2013 yılındaki İskandinavya seyahati sırasında ticari bir fikre dönüşmüştü. İşin içine deneysel öğelerin de gireceğini var-

sayarak daha en baştan sera yerine bir laboratuvar hedefleyip Labofem markasını kurmuş, önceleri satışları evden yaparken işin çapının genişlemesi sebebiyle müstakil bir mekâna geçmişti. İşin kapacak tarafını da ihmal etmemiş, terracotta saksı âşığı olduğu için seramik sanatçılara saksı siparişleri vermiş, bunları bitkilerle eşleştirip bitki kimlik ve bakım kartlarını da hazırlayarak hep birlikte vitrine çıkarmıştı.

Anlayacağınız her şey –birdenbire değil– usul usul olmuş...

Ben de tam bu esnada hikâyeye dahil oldum ve Labofem'in İstanbul'da kapılarını kapattığı 2017 Kasım'ına kadarki tüm macerasına tanıklık ettim. Her şeyden önce iyi bir Labofem müşterisiydim. Raflara yeni giren bitkilerin hiçbirini kaçırmadığım gibi, tercihim hep amorf formlu bitkilerden yana kullanıyordum. Ayrıca bitki bakımındaki fire oranım sifıra yakın olduğu için kısa zamanda Labofem ekibinin gözüne girmeyi başarmış-

tım. Onlarda olmayıp bende olan birkaç bitkiyi Labofem'in koleksiyonuna kattım. İlk eşği böylece aştım. Daha sonra gelenekselleşen cumartesi çaylarımız oldu. "Çayı koyduk, gel!" çağrıları, "Çayı koyun geliyorum," samimiyetiyle esnaf ritüellerini yerine getirerek ilişkiyi ilerlettik. Bazı ziyaretçiler en son ne zaman geldiklerini hatırlayamayıp beni işaret ettiklerinde, ekipçe, "Ay, o hep burada, tarihi öyle çıkaramayız," diye eğlenmeye başladılar. Zamanla koleksiyonum iddialı bir hal almaya başlayınca Fem bile, "Yakında Öz Labofem'i açmandan korkuyoruz," diyerek işi şakaya vurur oldu.

Labofem çok kısa zamanda bir bitkiseverler cemiyetine dönüştü, ünü ülke sınırlarını aştı. Yurtdışından çokça gelen oldu ama –bilhassa benim diyen İstanbullunun Labofem'i bulurken yaşadığı zorluklar dikkate alındığında– Japon takipçilerinin ziyarete geldiğine şahit olmak bü-

yük şanstı. Ortak payda bitki sevdası olduğu için konuşulanların her biri çok kıymetliydi. Sırf bu sebeple dünyanın bir ucundan gelen ve bir daha asla bir araya gelme ihtimali olmayan kişilerin yaptığı *Agave victoriae-reginae* muhabbeti insanın aklından kolay kolay çıkmıyor. (Bilmeyenler için sohbetin biraz bitki magazinine kaçtığını, adını Kraliçe Victoria'dan alan bir *Agave* etrafında döndüğünü söyleyebiliriz.)

Fem bilgiyi paylaşmak konusunda her zaman çok cömertti, cömerttir. Bitkilerle ilgili tecrübesini verdiği eğitimlerde aktarmasının yanı sıra, Labofem'e gelen herkesi bilgi bombardımanına tutmayı ihmal etmedi. Bitki bakımı ciddi bir sorumluluk gerektirdiği için yeri geldiğinde insanları tatlı tatlı azarlamaktan da çekinmedi. Fem bu niyetle yola çıkmasa da Labofem bir okul oldu, bu süreçte asistanlığını yapan Tuğba, Kübra ve Ahu onun tornasında şekillendi. Tabii ki ben de...

2016'nın ikinci yarısından itibaren Fem'i tatlı bir telaş aldı. Gökova yakınlarında yeni yaptıracağı evi için çok heyecanlıydı. Planlar, projeler derken 2017 Nisan'ında yeni yuvası-

na uçtuğunda biz bir ayağının hep İstanbul'da olacağını düşünüyorduk, ama onda kendi cennetini kurma isteği daha ağır bastı ve gerçek anlamda dükkânı kapatıp bizi ardında yaşlı gözlerle bırakıp gitti.

Genelde şehirden Güney'e gitmelere keşişler gibi inzivaya çekilme isteği eşlik etse de, Fem tercihini çevreyle bütünleşme yönünde kullandı. Oradaki döngünün içine girdi ve kendi de dönüştü. İç mekân bitkileriyle ilgili bilgi seviyesi zaten tartışma götürmezdi, fakat Çıtlık'ta işin içine ağaçlar, sebze tarhları, endemik bitkiler girdi. Böylece bilgisi arşa ulaştı.

Uzaktan izlediğim süregiden bu macerada eksik olan tek şey, bir kilometre taşıydı. Bu kadar tecrübenin, bu kadar birikimin kayda dökülmesi gerekiyordu.

Bu kayıt da bir kitap olmalıydı elbet. Fem ve Labofem'in serüveni *Taschen*, *Evergreen*, *Urbanjunglebloggers*, *Kinfolk*, *Aesthetica*, *Openhouse*, *Brownbook*'un sayfalarında çarşaf çarşaf yer almış, bitki sevdası uluslararası düzeyde tescillenmişti zaten. Fem'in bir kitap yazması gerektiği fikri aklıma ilk kez ne zaman düştü tam hatırlamıyorum, ama Labofem'deki eğitimleri için hazırladığı onca metni, ona el verecek ben gibi "şahsi" bir yayıncı arkadaşı da varken neden yapmıyordu? Gönlümden geçen bir iyi niyet temennisi olarak kalmaması için ona yıllarca baskı yaptığımı, hatta işe bir an önce başlasın diye içerik önerilerimi gönderdiğimi itiraf ediyorum. Biz bunları konuşadururken yayınevlerinden öneriler gelmeye başladı ve nihayet Fem de kolları sıvamaya karar verip masanın başına oturdu.

Çok da iyi etti.

Ebru Akkaş

Giriş

Hepimiz dükkân girişinde yaprakları aşağı sarkmış halsiz bir *Yucca*'ya, Nişantaşı'nın eski büyük antreli apartmanlarında sopayla desteklenmiş kırık plastik saksıda bir *Monstera*'ya –devetabanı olur kendileri– doktor muayenehanesinde tek tük yaprağı kalmış bir Benjamin'e, büyükannelerin balkon camlarındaki renk renk sardunyalara, Ege'nin begonvillerine, banka müdürünün odasındaki çiçeği gitmiş sapı kalmış tül kurdeleli orkidelere aşinayız. Ne zaman ki hayatımıza yeni ithal bitkiler, boy boy kaktüsler, saksılar ve sosyal medyada içinde “#jungle” etiketi geçen gönderiler, baktıkça ağzımızın suyunun aktığı bitki dolu evlerden dekorasyon fikirleri girdi, işte o zaman durum ciddiye bindi!

Sukulentler, tropikal, subtropikal bitkiler, akıllı saksılar, askılı saksılar, süpermarketlerin kasa yanında karşımıza çıkan renkli poşetler içinde çeşit çeşit torflar, topraklar, hangisini ne zaman ve niye kullanacağımız endişesiyle seçmeye çalıştığımız besinler derken kafalar iyice karıştı. Herkes kendine göre bir toprak karışımı önerdi. Birçoğu hezimetle sonuçlandı.

Fakat bilhassa pandemiyle birlikte evlere kapandığımız günlerde bitkilerimizi aşırı sevgiye ve ilgiye maruz bıraktık. Her gün çaresizce evin içinde volta atarken, aynı bitkiye baka baka yok kenarında siyah nokta oldu, yok toprağında mantar çıktı, yok evi sinek bastı derken çoğumuz bitki diline ilgi duymaya başladık. Yabancı kaynaklar kendi iklimlerine göre, yerli kaynaklar Google tercümelemleri ile çare olmaya çalıştı ama hiçbiri içimize tam sinmedi.

İşte ben de bu yollardan geçen, geçmişinde doğayla ilişkisi standart düzeyde olan, şehirli bir insandım. Fakat söylemem lazım ki, o zamanki standartlar yine de şimdikinden epey ilerideydi. Doğaya hem fiziksel hem ruhsal olarak çok daha yakındık. Çamlıca tepelerinde papatyaların arasına uzanmışken çekilmiş aile pikniği fotoğrafım var misal. Avşar'ın ıssız kumsallarında kum zambaklarının, yıkık değirmenlerin arasında korsancılık oynadığım; yabani yulaf başaklarını kıstırıp arkadaşlarımla üzerine fırlattığım, sahilden renkli midye kabukları topladığım; tavşandan kaplumbağaya, kurbağadan tavuğa, eşekten ineğe her türden canlıyı sevdiğim, bazılarını beslediğim; gezdiğim gittiğim her ülkede botanik bahçe ziyaret ettiğim yıllar yanıma kâr kaldı.

Bu duygusal hallerime ek mahiyetinde, zaman zaman rasyonel tarafım ağır basar. Haliyle bu durum dilime de böyle sirayet eder. O yüzden bu kitapta, *"Bitkilerinizle konuşun, çakranızı temizleyin, doğayla bütünleşin,"* gibi muğlak kişisel gelişim ifadeleri yerine, aldığım aile ve okul eğitimi gereği bünyeme işlemiş daha nokta atışı,

daha teknik, kişisel merakımla araştırmalarımın ve yıllara dayalı tecrübelerimle harmanlanmış bitki bakımının ipuçlarını bulacaksınız. Diğerlerini anlatan çokça kaynak var zaten!

Yeşil parmaklı, bitkilere fısıldayan bir kadın değilim ben, hiçbir zaman da olmadım. Çok çalışıp anlamak ve öğrenmek için elime geçen her şeyi okuyan, duyduğunu araştıran, çalışkan bir kadımsın. Zaman içinde birçok bitkiyi kaybettim, kompost kutusuna atmadan önce onlardan af diledim, yaslarını tuttum, helvalarını kavurup hayatıma devam ettim. Bitkilere kendimi adadığım yıllar içinde onları nasıl dinlediğimi, ne duyduğumu ve nasıl cevap verdiğimi; bitki bakmaya merak saranlara, “Ah Türkçe bir kaynak kitap olsa!” diye isteyenlere ithafen YouTube videolarımda, televizyon programlarımda, gazete yazılarımda anlatmaya çalıştıklarımı; aldığım notları, fotoğrafları bir araya topladım bu kitapta. Umarım heder olmayacak bitkilere vesile, bitkisinin dilini anlamak isteyen bitkiseverlere bir can simidi olurum.

Bitki dünyasında yeni araştırmalar, yeni buluşlar, yeni keşifler olacaktır elbet, ama bitkilerle iletişim kurmanın tadını bir kez alır, mantığını anlarsak bu güncellemeleri de belleğimize kolayca “indirebiliriz”. Ta ki bitki bakan robotlar devreye girene kadar! O gün gelene dek biz insanlar, kitapları kendimize referans almaya devam edeceğiz. Dilerim bu kitap da soru(n)larınıza yanıt bulacağınız bir başucu kılavuzu, sizin ve bitkilerinizin en yakın arkadaşı olur.

Fem Güçlütürk / Ekim 2023 - Ula / Muğla

Başlarken: Labofem'in Hikâyesi

Kimin sözleriydi hatırlamıyorum.
“Bir fotoğrafı, o ânı unutmamak için çekeriz.”

Oysa bu fotoğraf o ânı *unutmamak* için 2013 yılının Eylül ayında çekildi.

Kısa bir hafta sonu gezisi için Kopenhag'da, Güzel Sanatlar öğrencisi bir kızıdan kiraladığımız evdeyiz. Ufacık, eğimli, üçgen bir cam ve o camın önünde güzel seramik bir saksıda büyümeye çalışan narin bir bitki ilişti gözüme. Cama yaklaştım. Fotoğrafını çektim. Deklanşörün sesiyle birlikte bir şeyler oldu.

Bir heyecan, bir coşku, bir aydınlanma ve “*Evreka!*” hissi...

İşte Labofem'in macerası tam o ufak eğik üçgen camın önünde bir fotoğraf karesi ile başladı.

O minik saksı bana şunları fısıldamıştı:

“Ben senenin yarısını neredeyse karanlıkta geçiren ufacık bu ülkede, iki apartman arasındaki minicik, ışıksız bir cam pervazında yetişebiliyorsam sen o güneşi bol, tarihi, kültürü doğa ve zanaatla dolu Türkiye’de neden daha iyisini yapmayasın?”

Soruya pek “á la Fem” bir cevap verdim:

“Yahu evet! Çok bilindik birkaç bitki türü dışında ne eve alıp baktıklarımızı ne kitaplarda, parklarda gördüklerimizi ismen tanıyoruz. Her iğne yapraklıya çam deyip geçiyoruz. Alıp alıp bakamayıp öldürüyoruz. Bitkilere ve çevremize karşı nasıl bu kadar duyarsız ve ilgisiz yaşıyoruz? Neden ithal gelen kıyırık tek tük saksıya ya da yüz yıldır aynı formda üretilen geleneksel toprak saksılara mahkûmuz? Daha iyisini yapacağım. En azından kendim için!”

Labofem, o seyahatteyken önce kalbimde, dönüş yolunda uçağın koltuk tepsisinde kâğıt üzerinde, eve varınca da her yerde şekillenmeye başladı. Heyecanım botanikle ilgili kaynakları deliler gibi okumaya, ilgili ilgisiz eğitimlere katılmaya, zaten âdetim olan botanik bahçelerinde fink atmaya, bu işin uzmanlarının kapısına dayanıp arsızca, “Beni içeri alın, öğretin,” diye yalvarmaya kadar vardı. Bitkilerle yakınlaşma arzusu ve dillerini öğrenme açlığı ile sabah daha hava aydınlanmadan kalkıyor ve büyük bir coşkuyla yanaklarım alev alev kitaplara, kaynaklara sarılıyordum.

Sonunda, altın yıllarında olmasına rağmen Bernaylafem adındaki iletişim şirketimi beni anlayışla kucaklayan ve mizacı insanla iletişime daha uygun ortağım Berna’ya devredip olabildiğince “insansız” toprak sahasına, yani bitkilere odaklandım. Ve elbette 1968’den beri bende olan “Fem” ismi akılda kaldığı için Labofem markasını kartıma bastım!

Kısa zamanda kendimi evde yüzlerce bitkinin arasında ve beğenerek takip ettiğim seramik sanatçılara yaptırdığım saksıları bitkilerle eşleştirirken buldum. Pijamayla evde otururken kapı çalıyor, “Bitki almaya geldik!” diyen birileri bizim kata ulaşana dek bir koşu üst baş değiştirip etraftaki kertenkeleleri kışkışlayarak kapıyı açıyordum.

Bitki bakmaya diye gelenlerle bacaklarımızı altımıza alıp kahve içerken hayat üzerine dertleştiğimiz, kimi zaman ağlaştığımız, kimi zaman gülüştüğümüz kaç anımız oldu, sayısını hatırlamıyorum... Bugün hâlâ devam eden kuvvetli ve kıymetli dostluk bağlarımız bu sayede kuruldu. Bunlardan biri de bir kitap yazmam için beni yıllardır teşvik eden editör arkadaşım Ebru Akkaş.

Bitkilere ilgi duyuyor ama nereden başlayacağınızı bilemiyor musunuz? “Kaktüsü bile öldürürüm ben!” diyenlerden misiniz? Yoksa onlarca saksının arasında kaybolmuş, hangisine hangi toprağı, besini vereceğinizi şaşırılmış halde misiniz?

Hangi durumda olursanız olun, Fem Güçlütürk ve *Labofem: Bitkilerle İyi Geçinme Rehberi* yardımınıza koşacak!

“Ne zaman ki hayatımıza yeni ithal bitkiler, boy boy kaktüsler, saksılar ve sosyal medyada içinde #jungle etiketi geçen gönderiler, baktıkça ağzımızın suyunun aktığı bitki dolu evlerden dekorasyon fikirleri girdi, işte o zaman durum ciddiye bindi! Sukulentler, tropikal, subtropikal bitkiler, akıllı saksılar, askılı saksılar, süpermarketlerin kasa yanında karşımıza çıkan renkli poşetler içinde çeşit çeşit torflar, topraklar, hangisini ne zaman ve niye kullanacağımız endişesiyle seçmeye çalıştığımız besinler derken kafalar iyice karıştı. Herkes kendine göre bir toprak karışımı önerdi. Birçoğu hezimetle sonuçlandı.

Bu kitapta ‘Bitkilerinizle konuşun, çakranızı temizleyin, doğayla bütünleşin,’ gibi muğlak kişisel gelişim ifadeleri yerine, aldığım aile ve okul eğitimi gereği bünyeme işlemiş daha nokta atışı, daha teknik tavsiyeler, kişisel merakımla araştırmalarımın ve yıllara dayalı tecrübelerimle harmanlanmış bitki bakımının ipuçlarını bulacaksınız.”

Fem Güçlütürk

MUNDI

 mundikitap.com

 mundikitap

 mundikitap

 mundikitap

bitki bakımı

ISBN 978-625-6377-93-6

9 786256 377936